

Handlingsprogram for frivillighet i Sarpsborg 2026-2030

Frivilligheten er en av bærebjelkene i samfunnet. Den skaper fellesskap, tilhørighet og mening for mennesker i alle aldre. Frivillige organisasjoner bidrar til å løse viktige samfunnsutfordringer og gir innbyggerne mulighet til å engasjere seg, lære, bidra og vokse.

Frivilligheten må regnes som en egen samfunnssektor, med egne behov og egne betingelser, og denne tanken om hvordan man ser på frivilligheten må derfor være avgjørende for hvordan kommunen opptrer som tilrettelegger, likeverdig samarbeidspartner og støttespiller. Et tett og tillitsfullt samarbeid mellom kommunen og frivilligheten styrker lokaldemokratiet og gir et mer inkluderende og robust lokalsamfunn.

Handlingsprogram for frivillighet skal være Sarpsborg kommunes verktøy for samhandling med frivilligheten frem mot 2030.

Definisjon

Frivilligheten er mangfoldig, og vi kan snakke om alt fra den organiserte frivillige sektoren til enkeltpersoners innsats gjennom lokalt dugnadsarbeid.

Frivillighet Norge definerer frivillige organisasjoner slik i sin frivillighetspolitiske plattform 2019-2023 slik:

En frivillig organisasjon er:

- En sammenslutning av personer eller virksomheter som driver virksomhet på ikke- fortjenestebasert og ikke-offentlig basis, jf. definisjonen i frivillighetsregisterloven §§ 3 og 4.
- Virksomhet som baserer en vesentlig del av driften på medlemskontingenter, gaver, innsamlede midler og/eller frivillig arbeidsinnsats.

En frivillig organisasjon kan være en forening, lag, forbund, nettverk eller paraplyorganisasjon med medlemmer og demokratisk oppbygging, eller en stiftelse eller ideelt aksjeselskap som ikke deler ut midler eller som bare foretar utdelinger til frivillig virksomhet, jf. definisjonen i frivillighetsregisterloven §§ 3 og 4.

Eksempler på organisert frivillighet kan være idrettsforeninger, kor, korps historielag, speidergrupper mm.

Den uorganiserte frivilligheten kan være samlinger av mennesker som møtes for å gjennomføre frivillig arbeid, for eksempel strandryddeaksjoner, dugnadsgrupper, selvhjelpsgrupper og lignende. Ofte kan den uorganiserte frivilligheten foregå i regi av frivilligsentraler.

Frivillighet gjennomført av enkeltmennesker regnes som frivillighet som gjøres i det daglige for mennesker utenfor ens egen krets, for eksempel handling, kjøring og annen bistand.

Forankring

Stortingsmelding nr 10 (2018-2019) - "Frivilligheita - sterk, sjølvstendig og mangfaldig" sier blant annet at: *Det er eit overordna frivilligheitspolitisk mål å auke deltakinga i frivillige organisasjonar og frivillig arbeid. Fordi høg frivillig deltaking er avgjerande for den tilliten vi har i samfunnet vårt. Fordi deltaking i frivillig aktivitet hindrar utanforskap og fremjar inkludering. Fordi organisasjonane er dei beste skulane i demokrati. Fordi frivillige organisasjonar avdekkjer behov og finn nye løysingar. Fordi frivillig innsats er ein heilt avgjerande del av den norske beredskapsmodellen. Fordi frivillig innsats bidreg til å sikre den felles kulturarven vår. Fordi frivillig innsats er viktig for å sikre folkehelsa.*

Det vises også til ny lovgivning knyttet til CRPD.

Frivilligheten er nevnt i mange av kommunens planer. I kommuneplanens samfunnsdel finner man følgende strategier som omfatter frivilligheten:

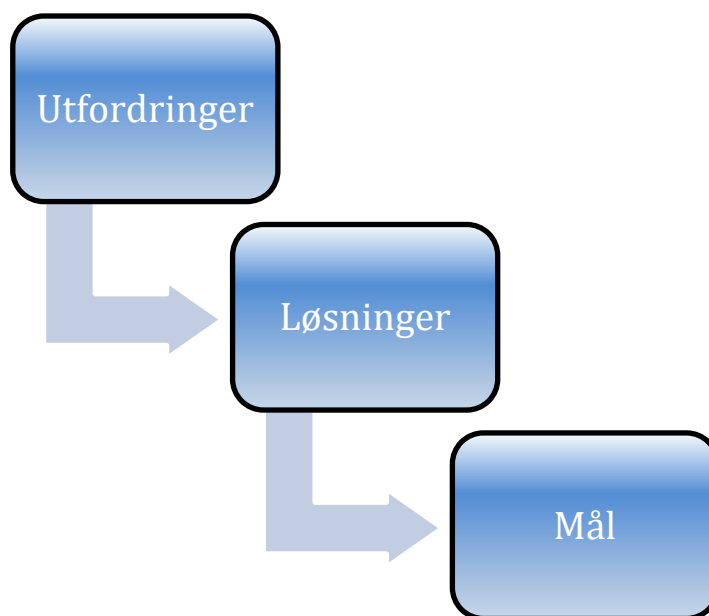
- gir barn og unge som vokser opp i Sarpsborg mulighet til å realisere sitt personlige, sosiale og faglige potensial
- lar innbyggerne ta i bruk skoler og andre bygg til aktiviteter og kunnskapsdeling
- gir gode betingelser for å utøve idrett, kultur og friluftsliv
- legger til rette for at innbyggerne kan være mest mulig selvhjulpne i alle livsfaser
- deltakelse for alle sikres gjennom universell utforming
- bygger samarbeidskultur på tvers, mellom det offentlige og innbyggere, lokalt næringsliv og frivillige
- stimulerer til tiltak som skal skape aktivitet, engasjement og deltakelse i nærmiljøene
- gir frivillige og ildsjeler mulighet til å bidra på sine premisser
- kobler ressurser i lokalsamfunnet sammen
- oppmuntrer til samarbeid mellom aktører om arrangementer og tilbud
- gir gode tilbud om aktiviteter og møteplasser for barn, ungdom, familier, enslige og eldre

Samhandling på frivillighetens premisser

Det er nødvendig at frivillighetens behov skal være førende for hvordan Sarpsborg kommune rigger sin frivillighetspolitikk. Dette handlingsprogrammet er utarbeidet av en gruppe med representanter fra ulike deler av frivilligheten, og arbeidet er ledet av frivilligheten selv, i tett samråd med kommuneadministrasjonen. Dette er laget for å konkretisere hvordan kommunen kan støtte, utvikle og samarbeide med frivillig sektor på en helhetlig, likeverdig og fremtidsrettet måte, hvor samarbeidet er tuftet på

frivillighetens premisser. På den måten definerer handlingsprogrammet det som er frivillighetens faktiske behov, og hva som er de rette verktøyene for å imøtekomme disse behovene. Programmet peker på hvilke definerte utfordringer som oppleves at er til hinder for utvikling av frivillighetspolitikken i dag, hvilke løsninger kommunen kan komme opp med, og hva målene skal være etter at tiltakene er gjennomført.

Sarpsborg kommune er i varierende grad en del av rammeverket for frivillig sektor. Kommunen er viktig for noen, men mindre viktig for andre. Det meste av innsatsen og kompetanse finnes hos frivilligheten selv, både i foreninger og i deres organisasjoner. Kanalisering av ressurser og tilretteleggingsaktiviteter må innrettes slik at effekten blir så god som mulig.

Oppfølging og evaluering

Handlingsprogrammet skal være et aktivt arbeidsverktøy. Det skal følges opp gjennom faste møtepunkter med frivilligheten og undergå regelmessig evaluering for å sikre fremdrift og iverksetting av tiltak. Handlingsprogrammet skal rulleres dersom det er behov for det.

Sarpsborg kommune skal årlig følge opp utviklingen i frivillig sektor og sikre at frivilligheten kan gi konkrete innspill til kommunens budsjett- og handlingsplan.

Tiltak

Lokaler og møterom

Utfordringer:

- ➔ Ikke god nok oversikt over hvilke lokaler og møterom som er tilgjengelig
- ➔ Manglende fasiliteter i møterommene
- ➔ Rigide utleiesystemer som ikke er tilpasset frivilligheten

Kommunens løsninger:

- Tilby både faste og spontane møterom i ulike størrelser, med nødvendige fasiliteter som kjøkken, toaletter og tilgang til internett.
- Innføre et lett tilgjengelig bookingsystem og med rettferdig prisstruktur
- Frivillige skal kunne bruke kommunens utleielokaler gratis eller til lav pris.
- Tilrettelegge idrettsanlegg og andre aktuelle arenaer for meråpen bruk.
- Overlate mer av løpende drift av idrettsanlegg til idrettsaktører – kommunen kan tilby nødvendig opplæring. På denne måten sikrer vi fleksibilitet, og det kan også være kostnadsbesparende for kommunen selv.
- Sarpsborg scene og Sarpsborg kulturskole skal stille sine møtelokaler til disposisjon for frivilligheten.
- Kommunens lokaler og møterom må, så langt det lar seg gjøre, være universelt utformet.
- Frivilligheten må involveres i forbindelse med rehabilitering og bygging av nye bygninger for å kunne ivareta eventuelle behov frivilligheten måtte ha.

Mål:

- ➔ Mer fleksibelt og mindre tungrodd for frivilligheten å skaffe møtelokaler
- ➔ Mindre kostnader og tidsbruk for frivilligheten
- ➔ Rettferdig fordeling av de lokaler som er tilgjengelig
- ➔ Mer tillit til frivillig sektor, blant annet gjennom meråpne bygg

Utstyr

Utfordringer:

- ➔ Kostbart for frivilligheten å skaffe til veie alt nødvendig utstyr selv
- ➔ Lite miljøvennlig om alle skal kjøpe eget utstyr som ikke brukes ofte
- ➔ Ikke mye utstyr å få til utlån, og det er lite informasjon om det som finnes tilgjengelig

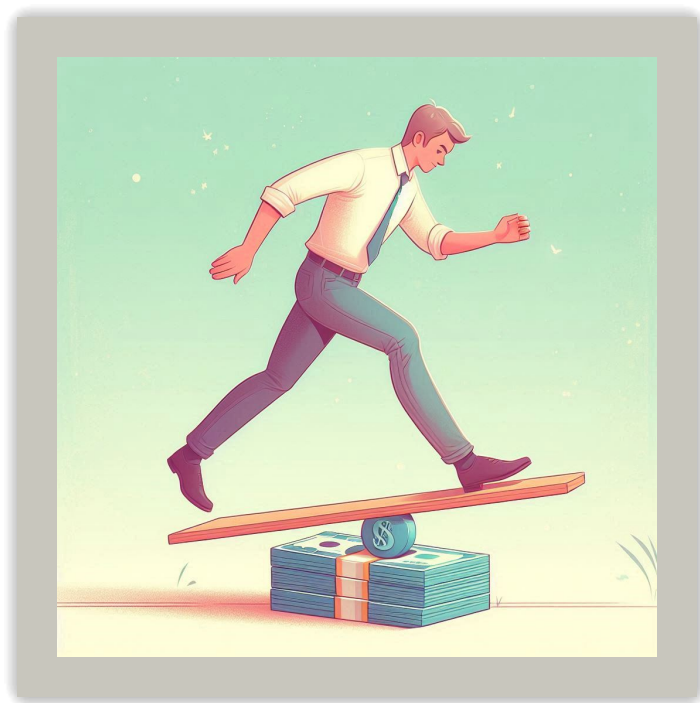
Kommunens løsninger:

- Lage et oversiktlig system for utlån/leie av utstyr og etablere et utstyrslager/utlånssentral, med særlig sikte på produksjon- og arenateknisk utstyr, der det er egnet og ønskelig. Dette skal administreres i samarbeid med nøkkelpersoner fra frivilligheten, for å gjøre ordningen mer fleksibel og tillitsbasert.
- Kommunen skal søke midler sammen med frivilligheten for å fortløpende utvide utstyrslageret basert på kartlagte behov.
- Etablere lagerlokaler til kontorutstyr, arkiv og utstyr som brukes jevnlig.
- Rådene som representerer frivilligheten skal involveres når virksomhet kultur i kommunen foretar innkjøp av utstyr for å se på muligheter for gjenbruk og leie

Mål:

- ➔ Frivilligheten har lettere og bedre tilgang på et bredt spekter av utstyr som trengs i det frivillige arbeidet
- ➔ Frivilligheten skal ikke behøve å belage seg på kommunens tilgjengelighet for å måtte låne nødvendig utstyr, og kan med dette frigjøre tid og ressurser

Økonomi

Utfordringer:

- For lave tilskuddsrammer
- For lite forutsigbarhet
- For få kommunale tilskuddsordninger, favner ikke alle frivillige organisasjoner

Kommunens løsninger:

- Må sikre en forutsigbar og stabil driftsstøtte, særlig for å fremme arbeid med å inkludere flere barn og unge i fritidsaktiviteter, men også for å kunne sikre fritidsaktiviteter i øvrige faser av livet
- Etablere stimuleringstilskudd for etablering av nye frivillige organisasjoner
- Utvide tilskuddsordningene til også å inkludere støtte til helserelaterte frivillige organisasjoner.
- De økonomiske rammene til kommunens tilskuddsordninger må økes
- Kommunen må være en proaktiv søker på eksterne tilskuddsordninger

Mål:

- Flere frivillige får økonomisk støtte, uten at det går på bekostning av dem som får støtte fra før
- Det blir mer forutsigbart å drive en frivillig organisasjon i Sarpsborg

Kompetanse og samhandling

Utfordringer:

- Det er en oppfattelse at kommunen legger mer til rette for egen aktivitet enn for frivillighetens aktivitet
- Det er for lite tilrettelegging for kompetansehevende tiltak
- Kommunen er i for liten grad en fasilitator overfor frivilligheten
- Vanskelig å synliggjøre aktivitet gjennom kommunens kommunikasjonskanaler

Kommunens løsninger:

- Kommunen samordner sitt forhold til frivilligheten på tvers av kommuneområder.
- Må bygge kompetanse om frivillig sektor og sørge for at denne gjennomstrømmer kommuneorganisasjonen.
- Må legge til rette for at innbyggere og innflyttere får informasjon om frivilligheten.
- Skal sørge for gode og systematiserte møteplasser mellom frivillig sektor og beslutningstakere
- Skal synliggjøre frivillig innsats og aktiviteter gjennom kommunens kanaler
- Skal være en ressurs for frivilligheten gjennom tilrettelegging for kompetanseheving, både med kommunens og frivillighetens egne ressurser.
- Kommunen skal ha samarbeidsavtaler med paraplyorganisasjoner og andre relevante aktører i frivilligheten for å sikre god samhandling.

Mål:

- Det er mer kompetanse om frivillig sektor internt i kommunen og god samhandling mellom kommunen og frivilligheten
- Frivillig sektor opplever seg ivare tatt i møte med kommunale virksomheter og tjenester
- Frivillig sektor får jevnlig kompetansepåfyll og hjelp dersom de har behov for det
- Det er et større mangfold av frivillige
- Det etableres en digital plattform som tilgjengeliggjør fritidsaktiviteter, hvor lag og foreninger kan legge ut sine aktiviteter